

Valtiovarainministeriö

Viite

VM009:00/2018, VM/148/03.01.00/2018

Asia

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyihin liittyviksi laeiksi; Ulkoministeriön lausunto

Valtiovarainministeriön on pyytänyt ulkoministeriön lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä, verotusmenettelyistä annetun lain (1558/1995) 88 ja 89 §:n muuttamisesta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 22 §:n muuttamisesta.

Ehdotetuilla laeilla pannaan täytäntöön neuvoston direktiivi (EU) 2017/1852 veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa (EU). Laissa säädetäisiin menettelyistä, joka käynnistyisi yksittäisen verovelvollisen hakeutumisen johdosta ja jonka puitteissa Euroopan unionin jäsenvaltiot pyrkisivät keskinäisiin neuvotteluihin ratkaisemaan tämän verosopimuksen liittyvän riita-asian. Asia saatettaisiin viime kädessä riippumattomien välimiesten käsiteltäväksi. Lisäksi ehdotetuilla muutoksilla olisi tarkoituksena selventää kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi annetun ratkaisun täytäntöönpanoa koskevaa oikeustilaa. Lakia sovellettaisiin soveltuvin osin myös silloin, kun Suomi ja toinen valtio käsittelee yksittäisen verovelvollisen verosopimukseen liittyvää verotusongelmaa verosopimuksen mukaisessa keskinäisessä sopimusmenettelyssä tai Suomi ja toinen EU-jäsenvaltio käsittelee siirtohinnoittelua koskevaa asiaa EU-arbitraatioyleissopimuksen mukaisessa menettelyssä. Lisäksi ehdotettaisiin, että verotusmenettelyistä annettua lakia muutettaisiin muun muassa siltä osin kuin kyse olisi 88 §:n mukaisesta toimivaltaisen viranomaisen määritelmästä.

Ulkoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

EU-riitojenratkaisumenettelyn ja verosopimusmenettelyn soveltamisesta

Ehdotettua lakia kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä sovellettaisiin kokonaisuudessaan Suomen ja EU:n jäsenvaltioiden välillä olevan riita-asian ratkaisemisessa (*EU-riitojenratkaisumenettely*). Ehdotetun lain 1

§:ssä säädettäisiin, että lain tiettyjä säännöksiä sovellettaisiin soveltuvin osin riita-asiaa koskevaan menettelyyn, joka perustuu tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyyn sopimukseen (*verosopimusmenettely*). Siten säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja keskinäisen neuvottelumenettelyn tai välimiesmenettelyvaiheen jälkeisen toimivaltaisten viranomaisten sopimuksen johdosta annettua päätöstä koskien sovellettaisiin myös tapauksiin, joissa keskinäiseen sopimusmenettelyyn olisi hakeuduttu verosopimuksen nojalla. Lisäksi ehdotetun lain sisältämät poikkeukset tilanteessa, joissa toimivaltaisten viranomaisten neuvottelun jälkeen perustettavaa välimieslautakuntaa ei perustettaisi tiettyjen tapausten ollessa käsillä tai siksi, että tilanteessa olisi jo olemassa verovelvollisen käynnistämän muutoksenhaun johdosta päätös verotusmenettelystä annetun lain nojalla, tulisivat sovellettavaksi verosopimuksen nojalla tehtävän hakemuksen käsittelyyn. Myös lain välimieslautakunnan puolueettomuutta ja riippumattomuutta ja niiden puutteiden vaikutuksia päätöksen pysyvyyteen sekä välimiesten ja asianosaisten salassapitoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin verosopimusten nojalla tehtyjen hakemusten mukaisesti menettelyihin.

Hallituksen esityksen nykytilaa käsittelevän jakson lainsäädäntö ja käytäntö alajaksosta käy ilmi, että Suomen verosopimuksiin ei ole tähän mennessä sisältynyt välimiesmenettelyä koskevaa lauseketta. Hallituksen esityksen nykytilaa käsittelevän jakson kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö alajaksosta puolestaan käy ilmi, että Suomi on allekirjoittaessaan monenkeskisen yleissopimuksen, jolla toteutetaan verosopimuksiin liittyvät toimenpiteet veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estämiseksi (*Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting*), jäljempänä *multi-instrumentti*) tehnyt niin sanotun väliaikaisen ilmoituksen, jossa se ilmoitti soveltavansa välimiesmenettelyä tietyin valinnoin, ilmoituksin ja varauksin. Samassa hallituksen esityksen kohdassa todetaan, että multi-instrumentin kansallinen toimeenpano tapahtuu kyseessä olevaan esitykseen nähden erillisellä hallituksen esityksellä. Lisäksi todetaan, että kyseessä olevan lain muutosehdotuksilla on kuitenkin vaikutuksia multi-instrumentin sisältämään menettelyyn siltä osin kuin ehdotukseen sisältyy yleisesti keskinäiseen sopimusmenettelyyn sovellettavia seikkoja.

Ulkoministeriön näkemyksen mukaan hallituksen esityksestä voisi käydä selkeämmin ilmi, että tällä hetkellä Suomen voimassa oleviin verosopimuksiin ei sisälly välimiesmenettelyä koskevia määräyksiä. Tämä merkitsee, että ehdotetun lain *verosopimusmenettelyä* sovellettaisiin vain liittyen verosopimuksissa määriteltyyn keskinäiseen sopimusmenettelyyn. Tämän seikan voisi todeta esimerkiksi lain 1 §:n 3 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lisäksi voitaisiin todeta, että jatkossa Suomen hyväksyttyä ja voimaansaattettua multi-instrumentin, mukaan lukien sen välimiesmenettelyä koskeva osa, tulisi välimiesmenettely mahdolliseksi niiden Suomen verosopimuskumppaneiden kanssa, jotka ovat hyväksyneet vastaavan multi-instrumentin osan. Tällöin ehdotettua *verosopimusmenettelyä* voitaisiin soveltaa, myös välimiesmenettelyyn näiden verosopimuskumppaneiden kanssa. Lisäksi voitaisiin todeta, että jos Suomi jatkossa sisällyttää neuvottelemiinsa uusiin verosopimuksiin suoraan välimiesmenettelyä koskevat määräykset, tulisi myös silloin sovellettavaksi laissa tarkoitettu *verosopimusmenettely*.

Lisäksi esityksessä olisi ulkoministeriön näkemyksen mukaan hyvä selvittää sitä, onko riita-asiaan liittyvän henkilön mahdollista valita, hakeutuuko hän EU-riitojenratkaisumenettelyyn vai verosopimusmenettelyyn, jos riita-asia perustuu Suomen ja toisen EU-jäsenvaltion väliseen verosopimukseen. Osa valtioista, jotka ovat hyväksymässä multi-instrumentin välimiesmenettelyä koskevan osan, ovat EU:n jäsenvaltioita. Esityksessä olisi hyvä tarkentaa myös sitä, vaikuttaako se, että toinen EU-jäsenvaltio on hyväksynyt multi-instrumentin välimiesmenettelyä koskevan osan siihen, voidaanko riita-asiaan soveltaa EU-riitojenratkaisumenettelyä vai verosopimusmenettelyä.

Verotusmenettelystä annetun lain 88 §:n muuttaminen

Verotusmenettelystä annetun lain toimivaltaista viranomaista koskevaa 88 §:ää ehdotetaan muutettavaksi lisäyksellä siitä, että toimivaltainen viranomainen olisi Verohallinto silloinkin, kun pykälässä tarkoitetun sopimuksen mukaan toimivaltainen viranomainen on valtiovarainministeriö. Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että sopimuksia, joissa toimivaltainen viranomainen on valtiovarainministeriö, on voimassa vain kaksi eli Espanjan kanssa vuonna 1967 tehty sopimus (SopS 67/1968) ja Egyptin kanssa vuonna 1965 tehty sopimus (SopS 12/1966). Lisäksi todetaan, että Espanjan kanssa on vuonna 2015 allekirjoitettu uusi verosopimus (SopS 32/2018), joka tulee voimaan 1.7.2018 ja se korvaa vuoden 1967 sopimuksen. Esityksessä todetaan myös, että asiallisia syitä pidättää toimivalta valtiovarainministeriössä näiden kahden vanhan sopimuksen osalta ei ole, vaan on tarkoituksenmukaista, että toimivaltainen viranomainen on kaikkien pykälässä tarkoitettujen sopimusten osalta lähtökohtaisesti Verohallinto.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että Suomi ei voi yksipuolisesti päättää poiketa valtiosopimuksen määräyksistä, joihin se on sitoutunut. Käytännössä on mahdollista, että Egyptille tai Espanjalle sopii, että Suomen puolelta toimivaltaisena viranomaisena toimisi Verohallinto eikä valtiovarainministeriö. Jos kyseiset valtiot kuitenkin edellyttäisivät, että valtiovarainministeriö jatkaa toimivaltaisena viranomaisena, on tärkeää säilyttää lainsäädännössä siihen edelleen mahdollisuus. Mahdollisesti voitaisiin katsoa, että kun kyseisessä 88 §:ssä säädetään, että valtiovarainministeriö voi kuitenkin ottaa periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen, mahdollistaisi tämä valtiovarainministeriön toimimisen toimivaltaisena viranomaisena sellaisessa tilanteessa, jossa Egypti tai Espanja eivät sopimuksiinsa vedoten hyväksyisi Verohallintoa toimivaltaiseksi viranomaiseksi.

Teknisiä huomioita

Hallituksen esityksen nykytilaa koskevan jakson lainsäädäntö ja käytäntö alajaksossa on todettu Suomella olevan voimassa 69 tuloverosopimusta ja kahdeksan suppeaa verosopimusta. Ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kyseiset sopimukset tulisi samassa jaksossa myös luetella yksittelen ja tekstistä tulisi käydä ilmi sopimusten sopimussarjanumerot.

Ulkoministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että luonnokseen hallituksen esitykseksi ei sisälly lainkaan jaksoa, jossa käsiteltäisiin lakiehdotusten suhdetta perustuslakiin sekä niiden säätämisyjärjestystä. Ulkoministeriön näkemyksen mukaan näitä asioita tulisi käsitellä esityksessä, ottaen huomioon,

että ehdotettujen lakien säännöksillä on liittymäkohtia esimerkiksi perustuslaissa turvattuihin perusoikeuksiin, kuten oikeusturvaan ja henkilötietojen suojaan.

Oikeuspäällikön sijainen,
Yksikönpäällikkö

Kaija Suvanto

Lainsäädäntösihteeri

Annika Naskila

Liitteet

-